

Mikkelin kaupunkikehityslautakunnan kokous 25.1.2022

Esitys päätöksestä kohtaan 5§

Jätelain 37 § mukaan kunta voi päättää, että 32 §:n 1 momentissa tarkoitettussa toiminnassa syntyvän sekalaisen yhdyskuntajätteen ja 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettun saostus- ja umpisäiliölietteen kiinteistöittäinen kuljetus järjestetään kunnassa tai sen osassa siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa, jos:

- 1) näin järjestetty jätteenkuljetus täyttää 35 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset;

Kyseinen lain kohta kuuluu näin: ”Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus on järjestämistavasta riippumatta järjestettävä niin, että tarjolla on jätteen kuljetuspalveluja kattavasti ja luotettavasti sekä kohtuullisin ja syrjimättömin ehdoin.”

Mikkelin kaupungin alueella on riittävästi ja kattavasti tarjolla luotettavaa jätteen kuljetuspalvelua. Esimerkiksi lisätilauksiin, muutostarpeisiin ja myös reklamaatioihin voidaan reagoida nopeasti, kun keskustelu käydään suoraan asiakkaan ja palveluntuottajan välillä ilman turhia välikäsiä. Edellä mainittu toimintatapa tehostaa toimintaa, helpottaa asiakkaan ja palveluntarjoajan kommunikointia ja näin tarvittaessa lisää palvelun joustavuutta.

Syrjimättömyysehto ja kohtuullisuusehto eivät edellytä tasahintaa, ainoastaan sitä, että hinta on kohtuuden rajoissa ja ketään ei perusteetta aseteta eriarvoiseen asemaan. Myös kunnalliset jäteyhtiöt laskuttavat lisäpalveluista, kuten pitkistä siirroista tai haja-asutusalueen pihanoudoista. Kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetuksessa nämä olosuhteista aiheutuvat lisät ovat yleensä kuljetustaksan sisällä.

Rambollin selvityksessä (24.2.2017) on todettu seuraavaa: ”Hinnat eivät ole täysin vertailukelpoisia kuljetusryttäjien, asukaskyselyn ja jätetaksan mukaisiin hintoihin sisällöllisen kulurakenteen eroavaisuuksien takia. Kiinteistönhaltijan järjestämän jätteenkuljetuksen (asukaskyselyn hinnat) tyhjennyshintoihin on hinnoiteltu sisään kuljetusurakoitsijan toimesta kaikki kuljetusjärjestelmän ylläpitämisen kustannukset. Metsäsairila Oy:n kilpailuttamat em. hinnat ovat urakoitsijan urakkahintoja Metsäsairila Oy:lle, jotka eivät todennäköisesti sisällä kuljetusjärjestelmän ylläpitäjän kaikkia hallinnollisia kuluja.” ”Selvityksen perusteella havaittiin, että jäteastioiden tyhjennysmaksujen hinnoittelussa on eroja, mutta hinnoittelun erot perustuvat palvelun kustannuksista tai palvelun tarjoajien välisestä kilpailusta. **Astiakohtaisten tyhjennyshintojen perusteella nykyjärjestelmän ei voida väittää olevan syrjivä tai kohtuuton.**”

- 2) jätteenkuljetus edistää jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, tukee jätehuollon alueellista kehittämistä eikä aiheuta vaaraa tai haittaa terveydelle tai ympäristölle;

Kiinteistökohtainen jätteenkuljetus ei heikennä jätteenkeräyksen toimivuutta. Jätehuollon seuranta on jätehuoltoviranomaisen tehtävä. Jätehuoltorekisteri on jätehuoltoviranomaisen ylläpitämä rekisteri, johon seurantatiedot merkitään, sitä ei voi ylläpitää muu kuin viranomainen. Metsäsairila Oy:n asiakasrekisteri ei ole viranomaisen ylläpitämä jätehuoltorekisteri. Mikkelin jätehuoltoviranomainen on saanut jätelain 39 §:n 2. momentissa tarkoitettut tiedot jätteenkuljetuksista alueen kuljetusryttäjiltä 3 kuukauden välein. Tämä 3 kuukauden aikaväli on säädetty jätelaissa ja lainsäätäjä on katsonut tämän riittäväksi. Jätehuoltoviranomainen on voinut reagoida liittymättömiin kiinteistöihin riittävän nopeasti.

Valvojan viranomaisen pakkokeinot kiinteistön liittämiseksi järjestettyyn jätteenkuljetukseen vievät saman ajan kuljetusjärjestelmästä riippumatta.

Jätteenkuljetukset on nykyisillä suunniteltu siten, että niistä aiheutuu mahdollisimman vähän haittaa asutukselle. Jätteenkuljetusyrietykset pyrkivät uudistamaan kalustoaan jatkuvasti vähäpäästöisimpään kuljetuskalustoon. Myös kunnan järjestämässä kuljetuksessa jätteautoja liikkuu alueella useampi, koska eri jättejakeet kerätään kunnan järjestämässä kuljetuksessa pääsääntöisesti eri keräysreiteillä. **On myös huomioitava, että elinkeinoelämän jätteet ja muun kuin kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan jätteet eivät kuulu kunnan vastuulle ja ne kerätään joka tapauksessa erikseen.** Jätteenkuljetuksen päästöjä on tarkasteltu esim. Rambollin Turun seudulle tehdyssä selvityksessä. **Kyseisen selvityksen mukaan kuljetusjärjestelmän muutoksen vaikutus päästöjen vähenemiseen on niin pieni, että ilmanlaadun ohjearvojen (VNA 711/2001) tarkastelussa näillä muutoksilla ei ole mitattavaa vaikutusta.** Jätehuollon kasvihuonekaasupäästöistä merkittävin osa aiheutuu jätteen käsittelyn päästöistä, etenkin kaatopaikkojen metaanipäästöistä

- 3) päätöksen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena myönteisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan sekä yritysten ja viranomaisten toimintaan.

Kaksoisjärjestelmä ei vaikuta kotitalouksien aseman heikkenemiseen. Kotitaloudet voivat edelleen kilpailuttaa oman jätteenkuljetuksensa. Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistön haltija asioi jätehuoltojärjestelyjä koskevissa asioissa suoraan kunnallisen jäteyhtiön (Metsäsairila Oy) asiakaspalvelun kanssa. Ei voida millään kriteereillä todistaa kunnallisen toimijan reagoinnin asioissa olevan yksityistä toimijaa nopeampaa ja joustavampaa. Kiinteistönhaltijan järjestelmässä kiinteistön haltija ottaa yhteyttä suoraan kuljetusyritykseen. Jätteenkuljetusyrietykselle asiakkuussuhde on tärkeä, jolloin asioiden hoitaminen on nopeaa.

Vaikutukset alueella toimivien kuljetusyrietysten, erityisesti Pk-yritysten asemaan ovat nykyjärjestelmässä positiiviset, kun taas kunnan järjestämässä kilpailutuksessa hävinneiden yritysten toiminta vähenee ja toimintaedellytykset heikkenevät. Tällaisessa tilanteessa on yleensä myös tarve vähentää työntekijöitä.

Kunnan kilpailuttamien kuljetusurakoiden ajaminen on täysin erilainen liiketoiminta kuin se, mitä paikallisesti toimintaansa kehittäneet yritykset tekevät. Neuvonta, laskutus, ajolistojen laadinta ja sopimusten mukaisen palvelun tuottaminen ovat paikallisten yritysten ydinosaa, joihin koulutettu henkilöstö jää vaille työtä, mikäli kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus lakkautetaan.

Etelä-Karjalassa, Keski-Suomessa ja Mikkelissä kunnan järjestämän jätteenkuljetuksen kilpailutukset on poikkeuksetta voittanut kansallisesti toimiva iso yritys, eikä urakoita ole pk-yrityksille jäänyt. Kuntien urakkasopimusten kestot ovat myös niin lyhyitä, että se ei riitä kattamaan tarvittavia kalustoinvestointeja. Isoissa yrityksissä kalustoa on mahdollista siirtää alueelta toiselle kilpailutusten tulosten mukaan, mutta pk-yrityksillä tämä ei ole mahdollista. Tämän vuoksi pk-yritykset jo lähtökohtaisesti joutuvat kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa huonoon asemaan.

Kunnan tehtävänä on elinkeinopolitiikan keinoin edistää työllisyyttä ja yritysten toimintaedellytyksiä. Savonlinna on päättänyt jättää sekajätteen ja lietteiden kuljettamisen edelleen alueella toimivien yksityisten yritysten hoidettavaksi. Savonlinna on valinnut yritysystävällisen tulevaisuuden tien. Savonlinnassa halutaan hyödyntää paikallista osaamista. **Myös Mikkelin**

kaupungin tulee kantaa alueemme yksityisten yritysten toimintaedellytyksistä huolta. Yritysten menestyminen parantaa kunnan hyvinvointia parantuneen työllisyyden sekä yhteisöverotulojen kautta.

Mitä tulee viranomaisten toimintaan, Mikkelin kaupungin asumisen ja toimintaympäristön taustamuistiosta esille nostettuihin muutamaan kohtaan, voidaan todeta niiden olevan vain oletuksia;

”Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa jätehuoltovelvoitteen laiminlyöneet kiinteistöt saadaan nopeammin esille, reaaliaikaisen jätteenkuljetusrekisterin ansiosta.” Tässä on kyse hyvin marginaalisesta (pienestä) ryhmästä kiinteistöjä. Mikkelin jätehuoltoviranomainen saa jätelain 39 §:n 2. momentissa tarkoitetut tiedot jätteenkuljetuksista alueen kuljetusyrittäjiltä 3 kuukauden välein. Tämä 3 kuukauden aikaväli on säädetty jätelaissa ja lainsäätäjä on katsonut tämän riittäväksi. Jätehuoltoviranomainen on voinut reagoida liittymättömiin kiinteistöihin riittävän nopeasti.

”Jätehuollon kaksoisjärjestelmä lisää viranomaisen työmäärää jätehuoltovelvoitteiden seurannassa. Jätehuoltoviranomaisen näkökulmasta jätehuollon seuranta on yksinkertaisempaa ja ajantasaisempaa kunnallisessa järjestelmässä, kun viranomainen voi reagoida mahdollisesti ilmeneviin epäkohtiin viiveettä.” Kunnan jäteviranomaisten näkemyksissä tulee voimakkaasti esille epäluottamus jätekuljetusyritysten toimintaan.

Kaupunkikehityslautakunta katsoo, että kaksoisjärjestelmän jatkamisella saavutetaan sekä jätelain antamat että lautakunnan edellä asettamat tavoitteet ja samalla päättää, että kaupunki jatkaa jätehuollon kaksoisjärjestelmää Mikkelin taajama-alueilla. Jätehuollon kaksoisjärjestelmä uuden jätelain mukana tuomien määräysten lisäksi pystyy edelleen edistämään jätehuollon yleistä toimivuutta kunnassa, eikä vaarana jätehuollon alueellista kehittämistä. Jätehuollon kaksoisjärjestelmästä poistumisen vaikutukset arvioidaan kokonaisuutena negatiivisiksi ottaen erityisesti huomioon vaikutukset kotitalouksien asemaan ja alueen pk-yritysten toimintaan verrattuna siihen, että jätehuollon kaksoisjärjestelmästä poistuttaisiin. Edellä esitetyin perustein kiinteistön haltijan järjestämälle jätteenkuljetukselle kaupunkikehityslautakunnan asettamat edellytykset täyttyvät edelleen jatkossa Mikkelin taajama-alueella.

Päätösehdotus:

Jätelain 37 §:n mukaisesti kaupunkikehityslautakunta päättää, että Mikkelissä 32 §:n 1 momentissa tarkoitettussa toiminnassa syntyvän sekalaisen yhdyskuntajätteen kiinteistöittäinen kuljetus järjestetään taajama-alueilla (pois lukien Haukivuoren, Suomenniemen ja Kirkonvarkauden alueet) edelleen siten, että kiinteistön haltija sopii siitä jätteen kuljettajan kanssa.

22.1.2022 Pertti Karhunen